

“Magistrlik dissertasiyasının hazırlanması, təqdim olunması və müdafiəsi qaydaları haqqında əsasnamə”nin təsdiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 13.02.1997-ci il tarixli 15 nömrəli qərarilə təsdiq olunmuş “Magistr hazırlığı haqqında” əsasnaməni əsas tutub ali təhsilin magistratura pilləsində magistrlik dissertasiyasının hazırlanması, təsdiq olunması və müdafiəsini nizama salmaq məqsədilə

ƏMR EDİRƏM

- “Magistrlik dissertasiyasının hazırlanması, təqdim olunması və müdafiəsi qaydaları haqqında Əsasnamə” təsdiq edilsin (əlavə olunur).
- Ali və orta ixtisas idarəsi (İ.Mustafayev) əmrin yerlərə çatdırılması və tətbiqini təmin etsin.
- Ali məktəb rektorlarına tapşırılsın ki, magistr hazırlığı prosesində bu əsasnaməyə ciddi riayət olunmasını təmin etsinlər.
- Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Ə.Abdinova tapşırılsın.

Misir Mərdanov

Təhsil naziri

20.04.1998-ci il

№ 202

Magistrlik dissertasiyasının hazırlanması, təqdim olunması və müdafiəsi qaydaları haqqında əsasnamə

I. Ümumi qaydalar

1.1. Əsasnamə mədəniyyət, incəsənət və bədən tərbiyəsi sahələrindən bəzi ixtisasları istisna olmaqla “Magistr” dərəcəsinin verilməsi qaydalarını müəyyən edir.

“Magistr” dərəcəsi magistrlik dissertasiyalarının müdafiəsi üçün ali məktəb tərəfindən mövcud

qaydalara uyğun yaradılmış müvafiq ixtisaslaşdırılmış şuraların qərarı əsasında verilir.

1.2.2. Magistrlik dissertasiyasının müvəffəqiyyətlə müdafiə etmiş şəxslərə vahid dövlət nümunəli diplom verilir.

II. Magistrlik dissertasiyalarının müdafiəsi üzrə ixtisaslaşdırılmış şuralar

2.1.2.1. Ali təhsilin magistratura pilləsində təhsilin yekun mərhələsi magistrlik dissertasiyasının müdafiəsidir. Magistrlik dissertasiyasının müdafiəsinə tədris planında nəzərdə tutulmuş bütün fənləri tam mənimsəyən və müvəffəq qiymət alanlar buraxılırlar. Magistrlik dissertasiyasının müdafiəsi ixtisaslaşdırılmış şuraların iclasında aparılır.

2.2.2. İxtisaslaşdırılmış şuralar magistr hazırlığı sisteminin mühüm tərkib hissələrindən biribölub, təqvim ili müddətinə yaradılır və fəaliyyət göstərir.

2.3. İxtisaslaşdırılmış şuraların yaradılması haqqında vəsatəti magistr hazırlığı proqramını yerinə yetirən kafedraların təqdimatı əsasında həmin kafedraların daxil olduğu fakültə qaldırır.

2.4.4. İxtisaslaşdırılmış şuraların yaradılması qaydasız Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş müvafiq əsasnamə ilə müəyyən edilir.

2.5. İxtisaslaşdırılmış şuralarda magistrlik dissertasiyalarının müdafiəsi üçün qoyulan tələblərə əməl olunması və müdafiə qaydalarının pozulması halları aşkar edilərsə, ali təhsil müəssisəsinin başçısı şuranın fəaliyyəti ilə bağlı təşkilati tədbirlər görə bilər.

2.6.6. İxtisaslaşdırılmış şuraların işinə təhsil müəssisəsinin təqdimatı əsasında Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş sənəd rəhbərlik edir. Şuraların işinə nəzarət isə nəzdində olduqları fakültənin dekani, eləcə də ali təhsil müəssisəsinin başçısı və tədris işləri prorektoru tərəfindən həyata keçirilir.

Ali məktəbin və fakültənin rəhbərliyi ixtisaslaşdırılmış şuraların işi üçün lazımi şərait yaradılmasına məsuliyyət daşıyır.

2.7. Magistrlik dissertasiyalarının müdafiəsi ilə əlaqədar xərclərin ödənilməsi müvafiq sənədlərlə tənzimlənir.

2.8. Magistrlik dissertasiyalarının müdafiəsi zamanı magistrantın bilikliyinə qiymətləndirilməsi sadə səs çoxluğu əsasında açıq səsvermə yolu ilə aparılır. Magistrlik dissertasiyasının müdafiəsi "qeyri-kafi", "kafi", "yaxşı", "əla" qiymətlərlə qiymətləndirilir.

III. Magistrlik dissertasiyalarına qoyulan tələblər

3.1.3.1. Magistrlik dissertasiyası elmi rəhbərin rəhbərliyi altında magistrantın müstəqil yerinə yetirdiyi elmi-tədqiqat (yaradıcılıq) və ya təcrübi-konstruktor işidir. Magistrlik dissertasiyası magistrantın müvafiq ixtisaslaşma və ya sahə üzrə gətirdiyi yeniliyi əks etdirməlidir.

Magistrlik dissertasiyasının hazırlanması və müvəffəqiyyətlə müdafiəsi magistr hazırlığı proqramının yerinə yetirilməsinin məcburi şərtidir.

3.2. Magistrlik dissertasiyası aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verməlidir:

- işdə baxılan müvafiq elmi istiqamət üçün mühüm əhəmiyyəti olan hər hansı məsələnin yaradıcı həllinə;

- mühüm tətbiqi əhəmiyyəti olan texniki, iqtisadi və texnologiyi işləmələrin təkmilləşdirilmiş elmi şərhinə.

Magistrlik dissertasiyasında magistrantın əldə etdiyi nəticələri elmi və praktiki cəhətdən əsaslandırılmalı mövcud faktlarla müqayisəli qiymətləndirilməli və onların istifadəsi üçün tövsiyələr verilməlidir.

3.3.3.3. Magistrlik dissertasiyasının mövzusu və planı magistrantın elmi rəhbəri onun təhkim olduğu kafedranın elmi istiqamətləri ilə əlaqələndirilməli və kafedranın təqdimatı əsasında fakültənin elmi şurası tərəfindən birinci semestrin 3 ayı ərzində təsdiq edilməlidir.

3.4. 3.4. Magistranta dissertasiya mövzusunun təklif edərək tədqiqatın məqsəd uyğunluğu əsaslandırılmalıdır.

Bir sıra zəruri hallarda, o cümlədən magistrlik dissertasiyasının mövzusu ixtisasların qovuşuğuna uyğun gəldikdə, magistrantın dissertasiyasını elmi rəhbəri ilə yanaşı, ona məsləhətçi də təyin edilə bilər. Məsləhətçi başqa təhsil, elmi-tədqiqat və təsərrüfat müəssisələrinin yüksək ixtisaslı mütəxəssislərindən də seçilə bilər.

3.5. Magistrlik dissertasiyaları yerinə yetirilməyə başlanana qədər magistrantın təhkim olduğu kafedra müvafiq fakültələrlə və magistratura şöbəsi (magistraturaya məsul şəxs) ilə birlikdə istiqamət üzrə dissertasiyalara qoyulan məcburi tələbləri müəyyən edən metodiki göstərişlər hazırlamalı və magistrantları bu göstərişlərlə tanış etməlidir.

3.6. Magistrantın elmi rəhbəri:

- magistranta dissertasiyası üçün tapşırıq verir;

- magistranta dissertasiyanın yerinə yetirilmə dövrünü əhatə edən fərdi iş planının

- hazırlanmasında köməklik göstərir;

- magistrantın dissertasiya işi üçün lazım olan elmi metodiki ədəbiyyatı, məlumat və arxiv materiallarını, layihələri və digər mənbələri tövsiyə edir;

- magistrantla müntəzəm olaraq fərdi iş planına uyğun söhbətlər aparır, ona elmi-metodik məsləhətlər verir.

3.7.3.7. Magistrantlara magistrlik dissertasiyasının hazırlanması barədə elmi rəhbər və kafedra qarşısında vaxtaşırı hesabat verirlər. Kafedralar üzrə hesabat verirlər. Kafedralar üzrə hesabatın vaxtını fakültə rəhbərliyi müəyyən edir. Hesabatın nəticələrinə görə işin hazırlıq dərəcəsi müəyyənləşdirilir.

3.8. 3.8. Magistrlik dissertasiyasında şərh olunan məlumatların düzgünlüyü üçün magistrant məsuliyyət daşıyır.

3.9. 3.9. Magistrlik dissertasiyasını təlim dilində yazılır və bu zaman magistrant istifadə etdiyi materiallarla, ayrı-ayrı nəticələrin mənbələrinə və müəlliflərinə uyğun qaydada istinad etməlidir.

Müəllifinə və ədəbiyyatına istinad olunmadan özgə materiallardan istifadə edildikdə, dissertasiya müdafiə ilə bağlı istənilən baxılma mərhələsində geri qaytarılır.

3.3.10. Magistrlik dissertasiyasını makinada və ya kompüterdə 2 intervalla çap edilməli əlavələr birlikdə həcmi 75 makina səhifəsindən çox olmamalı və cildlənməlidir. Magistrlik dissertasiyasının titulu və rəqəsinin və mətninin tərtibi əlavə 8-də göstərilən tələblərə uyğun olmalıdır.

3.3.11. Magistrant müdafiə üçün dissertasiyanın qısa məzmununu əks etdirən referat tərtib etməlidir (əlavə 9). Referatın həcmi 1,5 intervalla yazılmalı və 2 makina səhifəsindən çox olmamalıdır.

3.12.12. Magistrant kafedranın rəziliyi ilə dissertasiyanın qısa məzmununu (referatın) xarici dillərdən birində yazma və müdafiə zamanı suallarla həmin xarici dildə cavab verməyə bilər.

IV. Magistrlik dissertasiyasının təqdim olunması və müdafiəsi

4.1. Magistrlik dissertasiyasının müdafiəsi bir qayda olaraq may-iyun aylarında təsdiq olunmuş qrafik əsasında keçirilir. Magistrlik dissertasiyasının müdafiəsi yalnız üzürlü səbəblər olduqda, müyyən olunmuş qaydalar əsasında başqa vaxta keçirilə bilər.

4.2. Magistrant öz dissertasiya işini bitirdikdən və qoyulan tələblərə uyğun tərtib etdikdən sonra referatla birlikdə elmi rəhbərə təqdim edilir. Elmi rəhbər işi yoxlayıb, bəyəndikdən sonra yazılı rəyi ilə birlikdə ilk müzakirə üçün kafedraya təqdim edir. Rəydə dissertasiyanın bütün bölmələri üzrə görülmüş işsəciyyətləndirilir və alınan nəticələrin doğruluğu əsaslandırılır. Dissertasiya kafedrada müzakirə edilir və yekun rəylə birlikdə fakültə dekanına təqdim olunur. Fakültə dekanı təqdim olunmuş materialların müdafiəyə buraxılması barədə qərar qəbul edir və magistrlik dissertasiyasının titulu və rəqədində müvafiq qeydlər aparır.

Fakültə dekanı magistrantın dissertasiya müdafiəsini buraxmağı mümkün hesab etmədikdə bu məsələyə elmi rəhbərin iştirakı ilə dekanlıqda baxılır.

4.3. Müdafiəyə buraxılmış magistrlik dissertasiyaların müvafiq kafedra tərəfindən ən azı 15 gün qalmış rəsmi rəyçiyə göndərilir.

Rəsmi rəyçilər elmi və istehsalat müəssisələrində çalışan aparıcı mütəxəssislər, həmin ali məktəbdə və ya digər ali məktəblərdə çalışan elmi dərəcəyə malik mütəxəssislər sırasından təyin oluna bilər.

4.4. Rəsmi rəyçi magistrlik dissertasiyanın araşdıraraq yazılı rəy hazırlayıb ixtisaslaşdırılmış şuraya təqdim edir. Həmin rəydə mövzunun aktuallığı, onun nəticələrinin yeniliyi və işin magistrlik dissertasiyalarına qoyulan tələblərə cavab verməsi öz əksini tapmalıdır.

Rəsmi rəyçinin yazılı rəylərinin surətləri müdafiəyə ən azı 5 gün qalmış magistrantın rəziliyi ilə iş müdafiəyə təqdim oluna bilər. Rəsmi rəyçi yazdığı rəyin keyfiyyəti və obyektivliyi, rəyin təyin edilmiş müddətində magistrant və ya ixtisaslaşdırılmış Şuraya təqdim edilməsi üçün cavabdehlikdir.

4.5. Magistrlik dissertasiyasını ixtisaslaşdırılmış Şurada müdafiəsi üçün magistrant müdafiəyə ən azı 3 gün qalmış Şuraya aşağıdakı sənədləri təqdim edir:

- ərizə (dekanın müvafiq dərkənarı ilə);
- elmi rəhbərin rəyi;
- magistrlik dissertasiyası – 1 nüsxə (müdafiədən sonra fakültədə saxlanılır);

- referat 1 nüsxə (müdafiədən sonra fakültədə saxlanılır);

- rəsmi rəyçinin rəyi;

- magistrantın fərdi iş planının surəti.

4.6. İxtisaslaşdırılmış şuranın katibi sənədləri yoxlayıb qəbul edir, müdafiənin vaxtı və

keçirəcəyi yer barədə referatda müvafiq qeydlər aparır.

4.7. Əgər tələb olunan sənədlər və materiallar magistrant tərəfindən vaxtında təqdim olunmazsa, müdafiənin vaxtı yalnız üzürlü səbəblər olduqda müəyyən olunmuş qaydalara uyğun dəyişdirilə bilər.

4.8. İxtisaslaşdırılmış şuranın iclasının işində təsdiq olunmuş tərkibin ən azı üçdə iki hissəsi iştirak etdikdə səlahiyyətli sayılır.

4.9. Magistrlik dissertasiyasının açıq müdafiəsi elmi müzakirə xarakterində şimalı, yüksək tələbkarlıq, prinsiplilik və elmi rəyət şəklində keçməlidir. Bu zaman dissertasiyadan olan bütün nəticələrin, elmi və praktik xarakterli təkliflərin dürüstlüyü və əsaslandırılması hərtərəfli təhlil edilməlidir.

Elmi rəhbər və rəsmi rəyçilər müsbət rəy təqdim etdikdə müdafiədə iştirak etməyə bilərlər.

İxtisaslaşdırılmış şurada hər magistrlik dissertasiyasının müdafiəsi üçün minimum 45 dəqiqə vaxt ayrılır ki, onun da 10-15 dəqiqəyə qədəri magistrantın məruzəsi üçün nəzərdə tutulub.

4.10. Dissertasiyanın müdafiəsi qurtardıqdan sonra ixtisaslaşdırılmış şuranın üzvləri mövcud qaydada səsvermə keçirir.

Əgər iclasda iştirak edən şura üzvlərinin yarısından çoxu magistr dərəcəsi verilməsinin lehində səs vermişdirsə, ixtisaslaşdırılmış şuranın qərarı ilə magistr dərəcəsi verilir.

4.11. Əgər dissertasiya barədə ixtisaslaşdırılmış şura mənfə qərar qəbul edərsə, onun yenidən müdafiəsinə işdəki çatışmazlıqlar aradan qaldırılmaqla, mənfə qərar qəbul ediləngündən ən azı bir ay müddət keçdikdən sonra icazə verilir. Əgər dissertasiya barədə yenidən mənfə qərar çıxarılsa, onun yeni mövzuda təkrarı (2 dəfədən çox olmamaqla) müdafiəsinə növbəti tədris ilinin məzunlarının dissertasiya müdafiəsi üçün müəyyən olunmuş müddətdə icazə verilir.

4.12. Təkrar müdafiə olmadıqda, magistranta müvafiq proqramı dinlədiyi haqda arayış verilir.